

УДК 745:738(477)"19"

DOI 10.32461/2226-3209.2.2026.362282

Цитування:

Лампека М. Г., Нагірняк К. І., Нагірняк Л. І. Українська зооморфна кераміка ХХ століття як художній феномен декоративного мистецтва. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2026. № 2. С. 177–183.

Lampeka M., Nagirniak K., Nagirniak L. (2026). Ukrainian Zoomorphic Ceramics of the 20th Century as an Artistic Phenomenon of Decorative Art. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 2, 177–183 [in Ukrainian].

Лампека Микола Геронтіївич,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
завідувач кафедри художньої кераміки,
дерева, скульптури та металу
Київської державної академії
декоративно-прикладного
мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука
<https://orcid.org/0000-0001-9580-3399>
mlampeka@ukr.net

Нагірняк Катерина Іванівна,
старший викладач кафедри графічного дизайну
Київської державної академії
декоративно-прикладного
мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука
<https://orcid.org/0009-0008-0107-1106>
nagirniak.kateryna@gmail.com

Нагірняк Леонід Іванович,
доцент кафедри художньої кераміки,
дерева, скульптури та металу
Київської державної академії
декоративно-прикладного
мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука,
заслужений майстер
народної творчості України
<https://orcid.org/0009-0007-4734-8708>
leonid.nagirniak@gmail.com

УКРАЇНЬСЬКА ЗООМОРФНА КЕРАМІКА ХХ СТОЛІТТЯ ЯК ХУДОЖНІЙ ФЕНОМЕН ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

Мета роботи полягає у дослідженні української зооморфної кераміки ХХ ст. як художнього феномену в царині декоративного мистецтва, визначенні її унікальності, естетичних та образних особливостей, а також аналізі еволюції художніх традицій притаманних українській мистецькій культурі. Окрім того у статті приділяється увага трактуванню образів тварин, визначенню формувальних та виражальних засобів і композиційних структур задіяних у процесі створення керамічних виробів та дефініції їхнього функціонального призначення в середовищі певного часу. **Методологія дослідження** ґрунтується на поєднанні мистецтвознавчого аналізу, порівняльно-стилістичного методу та історико-культурного підходу. Використано специфічні лабораторні й експериментальні методи дослідження виробів з кераміки, зокрема художньої пластики, проведено аналіз семантики образів та стилістичних особливостей, простежено еволюцію від народної до професійної авторської кераміки, проаналізовано матеріали музейних колекцій, архівних джерел і публікацій. **Наукова новизна** статті полягає у висвітленні української зооморфної кераміки ХХ ст. не лише як явища в контексті декоративного мистецтва, але й як самостійного мистецького феномену, що відображає стилістичні трансформації доби – від народних традицій до модерністських експериментів. Розглянуто основні стилістичні напрями та художні прийоми, проаналізовано вплив етнографічних традицій і модерністських тенденцій на розвиток жанру, а також окреслено його місце в українському декоративному мистецтві. **Висновки.** Українська зооморфна кераміка ХХ ст. виступає важливим мистецьким явищем, яке стало своєрідним зв'язком між традиційною культурою та новими художніми течіями. Вона не лише зберегла символіку та образність народного мистецтва, але й трансформувала їх, використовуючи сучасну художню мову, відкрила нові можливості для входження в модерний мистецький простір. Зооморфні керамічні твори

© Лампека М. Г., 2026. CC BY 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

© Нагірняк К. І., 2026. CC BY 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

© Нагірняк Л. І., 2026. CC BY 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

означеного періоду виступають як носії культурної пам'яті та водночас як інструмент естетичних інноваційних пошуків, що підтверджує їхню значущість у контексті українського образотворчого та декоративного мистецтва.

Ключові слова: зооморфна кераміка, декоративно-прикладне мистецтво, декоративна кераміка, художня кераміка, художній феномен, кераміка ХХ ст.

Lampeka Mykola, PhD in Art Studies, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Artistic Ceramics, Wood, Sculpture and Metal, Mykhailo Boichuk Kyiv State Academy of Decorative Applied Arts and Design; Nagirniak Kateryna, Senior Lecturer at the Department of Graphic Design, Mykhailo Boichuk Kyiv State Academy of Decorative Applied Arts and Design; Nagirniak Leonid, Honoured Master of Folk Art of Ukraine, Associate Professor of the Department of Artistic Ceramics, Wood, Sculpture and Metal, Mykhailo Boichuk Kyiv State Academy of Decorative Applied Arts and Design

Ukrainian Zoomorphic Ceramics of the 20th Century as an Artistic Phenomenon of Decorative Art

The purpose of the article is to explore Ukrainian zoomorphic ceramics of the 20th century as an artistic phenomenon of decorative art, to define its aesthetic and stylistic features, and to analyse the evolution of artistic traditions within the context of Ukrainian decorative art. Particular attention is paid to the role of animal imagery in shaping the compositional language of ceramic works and their function within the artistic environment of the time.

The research methodology is based on a combination of art-historical analysis, comparative-stylistic method, and historical-cultural approach. The study employs analysis of artistic plasticity, semantics of images, and stylistic features, as well as examination of museum collections, archival sources, and scholarly publications, which allows for a comprehensive understanding of the subject. **The scientific novelty** of the article lies in presenting Ukrainian zoomorphic ceramics of the 20th century not only as a decorative phenomenon but also as an independent artistic phenomenon reflecting the stylistic transformations of the era—from folk traditions to modernist experiments. The article systematises the main stylistic directions and artistic techniques, analyses the influence of ethnographic traditions and modernist tendencies on the development of the genre, and outlines its place within Ukrainian decorative art.

Conclusions. Ukrainian zoomorphic ceramics of the 20th century represent an important artistic phenomenon that served as a link between traditional culture and new artistic movements. It not only preserved the symbolism and imagery of folk art but also transformed them into a modern artistic language, opening new possibilities for decorative art. Zoomorphic ceramic works of this period function both as carriers of cultural memory and as instruments of aesthetic innovation, confirming their significance within the context of Ukrainian fine and decorative art.

Keywords: zoomorphic ceramics, decorative and applied arts, decorative ceramics, artistic ceramics, artistic phenomenon, 20th-century ceramics.

Актуальність теми дослідження. Українська зооморфна кераміка ХХ ст. є своєрідним явищем декоративного мистецтва, що відображає процеси, які відбувалися в художньому середовищі означеного часу. У цей період відбувалося переосмислення народних традицій, формування нової образної системи та їхнє перетворення у самостійні мистецькі форми, які поєднували традиційні мотиви з новими стилістичними та функціональними підходами. Зооморфні вироби стали не лише декоративно-ужитковими предметами, а й носіями художньої мови, здатними відображати культурні зміни та світоглядні пошуки суспільства.

Вивчення цього феномену дозволяє простежити трансформацію кераміки від народної практики до художнього явища, що інтегрувалося у ширший мистецький контекст ХХ ст. Аналіз стилістики та образності зооморфних форм відкриває можливість глибшого розуміння закономірностей розвитку українського декоративного мистецтва, осмислення мистецької спадщини минулого, поглибленого сприйняття художніх тенденцій та їх взаємодії з сучасними творчими процесами.

Аналіз досліджень і публікацій. Дослідження української зооморфної кераміки ХХ ст. формувалося в межах ширшого вивчення народної та професійної кераміки, декоративно-прикладного мистецтва й етнографії. Попри відсутність спеціалізованих праць мистецтвознавчого характеру, присвячених виключно зооморфній кераміці, значний масив інформації про неї міститься у фундаментальних дослідженнях кераміки загалом.

Перші наукові згадки про фігурну, зокрема зооморфну, керамічну пластику містяться у працях дослідників кін. ХІХ – поч. ХХ ст., таких як М. Русов [16], О. Прусевич [14], Я. Риженко [15]. Публікації мали переважно описово-етнографічний характер і були спрямовані на фіксацію локальних особливостей формотворення та декору. У цих працях зооморфні вироби розглядалися як складова традиційної культури, без окремого теоретичного осмислення.

Важливий етап у розвитку керамологічних студій пов'язаний із серединою ХХ ст., коли дослідження кераміки набувають більш системного характеру: у цей період формується науковий інтерес до типології, технології та художніх особливостей

гончарних виробів, відбувається накопичення джерельної бази та розробка підходів до аналізу кераміки як історико-культурного феномену.

У другій половині ХХ ст. дослідження української кераміки розширюються за рахунок мистецтвознавчих підходів у працях Ю. Лащука [10; 11], Л. Данченко [4], В. Щербака [21], М. Станкевича [18], О. Найдена [12], та ін. Кераміка аналізується як художнє явище, що має власну образну систему, стилістику та закономірності розвитку, особлива увага приділяється регіональним особливостям, прийомам декорування та взаємозв'язку традиції й сучасності. У дослідженнях присвячених декоративній кераміці підкреслюється її багатофункціональність і поділ за різними критеріями, які також включають і зооморфні вироби як окремих різновид. У цих працях зооморфна кераміка розглядається здебільшого як органічна частина народної традиції, зокрема в контексті обрядового та декоративного посуду.

Окремий масив джерел, у яких репрезентовано українську зооморфну кераміку ХХ ст., становлять художні альбоми, каталоги виставок і персональні видання, присвячені творчості провідних майстрів-керамістів цього періоду. У цих публікаціях зооморфні твори постають вже не як допоміжний матеріал, а як важлива складова індивідуальної художньої мови, притаманної конкретній творчій особистості, яка дозволяє простежити витoki процесів формотворення, стилістики та авторських інтерпретацій анімалістичних образів. Такі видання мають не лише ілюстративне, а й науково-документальне значення, оскільки фіксують еволюцію творчих підходів, розширення образно-пластичних засобів і поступовий перехід від традиційних форм до авторських, експериментальних рішень у контексті декоративного мистецтва [5; 9; 19; 22].

Українська зооморфна кераміка ХХ ст. неодноразово ставала предметом уваги таких мистецтвознавців як О. Клименко [8], Л. Сержант [17], Л. Герус [3] І. Бекетова [1; 2; 13] та інших дослідників. Проте більшість досліджень зосереджувалися на типології виробів, функціональному призначенні, атрибуції творів. Ґрунтовний внесок у вивчення феномену зооморфної кераміки здійснила Г. Івашків [7], яка систематизувала основні групи зооморфних виробів (освітлювальні прилади, посуд, предмети інтер'єру, музичні інструменти та іграшки) та

окреслила їхні художні особливості, а у своїй дисертаційній праці [6] проаналізувала народну фігурну кераміку як оригінальний вид декоративно-ужиткового мистецтва.

Окремі аспекти проблематики висвітлювалися у працях співробітників Інституту керамології – відділення Інституту народознавства НАН України [9], де підкреслювалося значення зооморфних форм як носіїв культурної пам'яті та символіки, що відображають взаємодію між етнографічними традиціями та модерністськими тенденціями.

Таким чином, попередні дослідження заклали основу для розуміння типології та семантики зооморфної кераміки, проте питання її стилістичних трансформацій у межах ХХ ст. та ролі у формуванні художньої мови декоративного мистецтва залишаються недостатньо розробленими. Тому в дослідженні зосереджується увага саме на цих аспектах, висвітлення яких становить наукову новизну цієї статті.

Мета статті полягає у дослідженні української зооморфної кераміки ХХ ст. як художнього феномену декоративного мистецтва через аналіз її стилістичних і функціональних особливостей, трансформації її форм від народних ужиткових виробів до мистецьких творів та її ролі у формуванні художньої мови й культуро-творчого контексту середовища.

Виклад основного матеріалу. Художній феномен – це неповторне, творчо сформоване явище мистецтва, що має виразну естетичну цінність, глибокий емоційно-смысловий зміст і відображає індивідуальність митця або дух певної епохи. Він постає як особливий спосіб пізнання та інтерпретації дійсності, який передає цінності, почуття й світогляд через художньо-образну мову. У сучасному мистецтвознавстві художній феномен розглядається як складне багатовимірне явище, що поєднує естетичну, культурну, символічну та соціальну значущість мистецького об'єкта, а також відображає специфіку історичного періоду. У цьому контексті зооморфна кераміка ХХ ст. постає не лише як різновид декоративного мистецтва, а як цілісний художній образ, у якому синтезуються традиційні уявлення та новаторські пластичні пошуки, індивідуальний авторський жест і колективна пам'ять культури. Це явище акумулює глибинні архетипи та образи, трансформовані у пластичну мову глини, яке має глибоке історичне коріння, що сягає давніх етапів розвитку людської культури, коли образ

тварини виступав одним із ключових носіїв міфологічних уявлень, обрядових практик і символічного мислення: так, образ птаха традиційно асоціювався з посередництвом між небесним і земним світами, символом духовного піднесення та свободи; кінь або бик уособлювали силу, рух і енергію; ведмідь поставав як архетип захисту й первісної могутності; баранець символізував родючість, достаток, життєву силу та водночас жертвність; лев – хоробрість, мужність, могутність, гордість та шляхетність. У традиційній кераміці українських земель ця образність трансформувалася у специфічну пластичну мову, в якій одночасно поєднувалися утилітарність і сакральна-декоративна функція.

Важливою складовою художнього феномену української зооморфної кераміки ХХ ст. став поступовий перехід від традиційного народного гончарства до професійної авторської кераміки. На початку століття виготовлення зооморфних виробів було переважно сферою народних майстрів, діяльність яких була тісно пов'язана з локальними осередками та усталеними технологічними і композиційними схемами. У цьому середовищі художня форма часто визначалася колективним досвідом, а індивідуальність проявлялася лише в межах варіацій традиції. Саме тому зооморфні образи мали відносно стабільний характер, зберігали типові пропорції, пластичні рішення та декоративні прийоми. У цих виробках естетична виразність досягалася не стільки індивідуалізацією образу, скільки варіюванням деталей – рельєфу, пропорцій, орнаменту, що формували емоційний настрій виробу.

Водночас, навіть у традиційному ремеслі, простежувалось прагнення до художнього осмислення форми. Майстри різних гончарних осередків України, наприклад, Опішні, розвивали колективну творчу практику, у межах якої відбувалося поступове ускладнення пластичної мови та збагачення декоративних прийомів. Вироби таких майстрів, як Т. Демченко, І. Білик, В. Омеляненко, М. Пошивайло, М. Китриш та ін., демонструють еволюцію від утилітарного предмета до самостійного художнього об'єкта, де функція дедалі більше поступалась естетичній виразності.

Варто відзначити що вже у першій половині ХХ ст. почали відбуватись суттєві зрушення, пов'язані з розвитком художньої освіти, появою спеціалізованих навчальних закладів і залученням кераміки до сфери

професійного мистецтва. Це сприяло формуванню нового типу митця – художника-кераміста, який працював не лише в межах ремісничої традиції, а й у контексті загальноєвропейських мистецьких процесів. На початковому етапі професійні художники активно зверталися до народної спадщини, запозичуючи характерні форми, технології та образи, однак поступово вони почали переосмислювати їх відповідно до власного творчого бачення.

Яскравим прикладом художника нового типу можна вважати Д. Головка, який наприкінці 1940-х років зосередив «...увагу на монументально-декоративних якостях народного гончарства, на скульптурних та емоційно-образних можливостях фігурних посудин, ...невпинно та цілеспрямовано експериментував у техніко-технологічному напрямку мистецтва кераміки» [1].

Перехід від «народної» до «професійної» кераміки супроводжувався зміною самої природи художнього образу: якщо у народному середовищі зооморфна кераміка була тісно пов'язана з функцією, традицією та сакральністю, то у професійному мистецтві вона дедалі більше набувала автономності як цілісний пластичний об'єкт, а посилена тенденція до декоративності та скульптурності трансформувала обрядові та утилітарні вироби у предмети декору. Виріб перестав бути лише варіацією усталеного типу, а став носієм авторської ідеї, де форма, декорування і фактура підпорядковувались індивідуальному художньому задуму. У цьому процесі особливо важливим стало зростання ролі експерименту – як у формотворенні, так і в трактуванні образу тварини, що відкрило нові можливості для художньої інтерпретації.

У творчості майстрів другої половини ХХ ст. – В. і Н. Протор'євих, М. Галушко, Я. Падалки, П. Печерного, О. Рапай, Н. Ісупової, А. Ільїнського та ін. – зооморфна кераміка набула нових рис, вона вийшла за межі традиційної декоративності та стала засобом художнього висловлювання, де форма тварини часто трансформувалась, набуваючи умовно-символічного або навіть метафоричного характеру. Вироби цього періоду характеризуються сміливими пластичними рішеннями, експериментами з фактурою, кольором, масштабом, що свідчить про переосмислення народної традиції у контексті модерністських і постмодерністських тенденцій. Для цього етапу характерні узагальнені, стилізовані форми, експресивна лаконічність, увага до

силуету та фактури. Образ тварини дедалі більше ставав носієм художньої ідеї, а не лише декоративним мотивом. В одних випадках майстри прагнули до мінімалізму та стилізації, в інших – до складної декоративності, де орнамент домінує над формою. Естетична еволюція української зооморфної кераміки ХХ ст. відбувалась як поступовий перехід від колективної народної традиції до індивідуалізованої авторської творчості, в якій образ став самостійним естетичним феноменом.

Соціальна складова української зооморфної кераміки тісно пов'язана з її первісною роллю у побуті та обрядовій культурі, адже у традиційному середовищі такі вироби виконували не лише утилітарні функції, а й виступали носіями колективних уявлень, вірувань і символів. Зооморфні вироби у вигляді птахів, свійських і диких тварин нерідко мали магічне значення, виконуючи роль оберегів, або ж були складовою ритуальних дійств, наприклад, весілля. Таким чином, кераміка ставала частиною соціального досвіду громади, закріплюючи у матеріальній формі міфологічні уявлення та моделі взаємодії людини зі світом.

На початку ХХ ст. зооморфні вироби були органічно вписані у структуру сільського життя, де їх виготовлення й використання чітко регулювалися традицією. Виробництво таких предметів зосереджувалося у певних гончарних осередках, а сам процес мав виразний соціальний характер: майстри працювали в межах ustalених норм, передаючи знання з покоління в покоління. Виготовлення складних фігурних форм було справою обмеженого кола майстрів, що підкреслювало їхній особливий статус у громаді. Отже, зооморфна кераміка виступала і як маркер професійної ієрархії та ремісничої майстерності.

Упродовж ХХ ст. соціальна функція зооморфної кераміки зазнала суттєвих трансформацій, що було пов'язано з кардинальними змінами у способі життя, урбанізацією та розвитком художніх інституцій. Відбулось поступове відходження від обрядово-побутового використання таких виробів і переорієнтація на декоративну та презентаційну функцію. Багато зооморфних предметів втратили практичне застосування і стали елементами інтер'єру або виставковими об'єктами. Це засвідчило зміну соціального контексту їх існування: із предметів повсякденного вжитку вони перетворились на

носії культурної пам'яті та естетичних цінностей.

Важливим аспектом стала також інституціоналізація зооморфної кераміки, коли вона почала входити у сферу музейної діяльності, виставкових практик та художньої освіти, що сприяло її переосмисленню як частини національної культурної спадщини. У цьому контексті зооморфна кераміка стала своєрідним засобом комунікації між минулим і сучасністю, між локальними традиціями та глобальним культурним простором, дедалі частіше зооморфна кераміка виступала як символ ідентичності та культурної тяглості, а в окремих випадках була маркером національної стійкості, елементом народної пам'яті та культурного самовираження.

Важливим аспектом культурної значущості зооморфної кераміки стала спадкоємність традицій. Навіть у процесі модернізації та переходу до авторської кераміки митці зберегли зв'язок із народною основою, переосмислили її відповідно до нових художніх завдань, що сприяло утвердженню її як важливого компоненту українського декоративно-прикладного мистецтва та частини культурного канону.

Наприкінці ХХ ст. культурна функція зооморфної кераміки набула нових форм, вона почала сприйматися не лише як традиційне ремесло, а як самодостатній художній феномен, здатний репрезентувати українську культуру на національному й міжнародному рівнях, виступати засобом культурної комунікації, поєднувати історичний досвід із сучасними художніми практиками та сприяти формуванню цілісного образу українського мистецтва. Це дозволяє розглядати її як важливу складову не лише декоративного мистецтва, але й ширших культуро-творчих процесів, притаманних ХХ ст.

Наукова новизна дослідження полягає у комплексному осмисленні української зооморфної кераміки ХХ століття як самостійного художнього феномену декоративного мистецтва, що раніше переважно розглядався фрагментарно – у межах народного гончарства або окремих мистецтвознавчих практик. Уперше зооморфна кераміка проаналізована як цілісне багатовимірне явище, в якому поєднуються естетичні, культурні, соціальні та символічні складові, що дозволяє розширити уявлення про її місце в історії українського мистецтва.

Простежено еволюцію зооморфної кераміки ХХ ст. як безперервний процес трансформації – від традиційних народних

форм до професійної авторської пластики, з урахуванням змін художнього мислення, функціонального призначення та образної системи. Обґрунтовано ключовий аспект цієї трансформації, який зумовив перехід від колективної ремісничої традиції до індивідуалізованої творчості художника-кераміста, що спричинило появу нових стилістичних рішень, формотворчих підходів і засобів художньої виразності.

Здійснено аналіз впливу соціальних і культурних чинників (урбанізації, інституціоналізації мистецтва, розвитку художньої освіти) на зміну функціонального статусу зооморфної кераміки: від обрядово-побутового об'єкта до виставкового, музейного та концептуального твору. Визначено, що цей процес сприяв утвердженню зооморфної кераміки як важливого засобу культурної комунікації та носія національної ідентичності.

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що українська зооморфна кераміка ХХ ст. є цілісним і багатовимірним художнім феноменом, який сформувався на перетині народної традиції та професійного мистецтва. Вона поєднує у собі естетичну виразність, символічну насиченість, культурну тяглість і здатність до інновацій, що дозволяє розглядати її не лише як різновид декоративного мистецтва, а як важливу складову національного художнього процесу.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що українська зооморфна кераміка ХХ ст. виступає своєрідним медіатором між минулим та сучасністю, між колективним досвідом і авторським баченням, вона не лише зберегла образно-символічний потенціал народного мистецтва, а й трансформувала його відповідно до нових художніх і культурних умов, відкривши широкі можливості для розвитку декоративного мистецтва та утвердження його в сучасному мистецькому просторі.

Література

1. Бекетова І. 100-річний ювілей майстра художньої кераміки. Купола. Київ, 2006. Вип. 3. С. 76–77.
2. Валерій і Надія Протор'єви. Серія видань Національного музею декоративного мистецтва України «Музейні колекції». Вінниця : Твори, 2024. 48 с., іл.
3. Герус Л. Українська народна іграшка. Львів : Інститут народознавства НАН України, 2004. 264 с.
4. Данченко Л. Народна кераміка Середнього Придніпров'я. Київ : Мистецтво, 1974. 192 с.
5. Дмитро Головка. Альбом. Київ : Мистецтво, 1978. 47 с.
6. Івашків Г. М. Українська народна фігурна кераміка ХІХ–ХХ ст.: пластика декору та форми, концепція образів : дис. ... докт. мистецтвозн.: 17.00.06 «Декоративне і прикладне мистецтво» / Інститут народознавства ; Львівська національна академія мистецтв. Львів, 2021. 624 с., іл.
7. Івашків Г. Типологія і художні особливості зооморфних керамічних виробів ХІХ – початку ХХІ століть. *Народознавчі зошити*. 2019. № 1 (145). С. 236–252.
8. Клименко О. Колекція опішнянської кераміки в зібранні Державного музею українського народного декоративного мистецтва. *100 років колекції Державного музею українського народного декоративного мистецтва*. Київ : АртЕк, 2002. С. 74–79.
9. Лауреати національної премії України імені Тараса Шевченка : Василь Омеляненко / авторка-упорядниці Людмила Метка. Опішне : Укр. народознавство, 2024. 624 с., іл. (Видавнич. проєкт «Шедеври українського гончарства» ; академічна керамологічна серія «Гончарна спадщина України ХVІІ–ХХ століть», вип. 2).
10. Лашук Ю. Народне мистецтво Українського Полісся. Львів : Каменяр, 1992. 134 с.
11. Лашук Ю. П. Кераміка. Історія українського мистецтва: в 6-ти т. Київ : Головна ред. укр. рад. енциклопедії, 1970. Т. ІV. Кн. 2. С. 340–350.
12. Найден О. Українська народна іграшка. Київ : АртЕк, 1999. 256 с.
13. Подільській пересмішник. Серія видань Національного музею декоративного мистецтва України «Музейні колекції». Вип. 15. Вінниця : НІЛАН-ЛТД, 2025. 108 с., іл.
14. Прусевич А. Гончарный промысел в Подольской губернии. Кустарные промыслы Подольской губернии. Киев : Типо-Литография «С.В. Кульженко», 1916. С. 9–118.
15. Риженко Я. Форми гончарних виробів Полтавщини. *Науковий збірник Харківської науково-дослідної катедри історії української культури*. Харків : Держ. вид-во України. Т. ІХ. Вип. 2. 1930. С. 22–42.
16. Русов М. Гончарство у селі Опішні, у Полтавщині. Матеріали до українсько-руської етнології. Львів : Вид-ня Етногр. Комісії, 1905. Т. VI. С. 41–59.
17. Сержант Л. Від ремесла до мистецтва. Народне мистецтво. 2000. № 1–2. С. 30–31.
18. Станкевич М. Є. Іграшки. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. *Декоративно-прикладне мистецтво*. Львів : Світ, 1992. С. 227–233.
19. Федір Гнідий. Альбом. Київ : Мистецтво, 1980. 88 с.
20. Чегусова З. А. Декоративне мистецтво України кінця ХХ століття. 200 імен : альбом-каталог. Київ : Атлант ЮЕМСі, 2002. 512 с., іл.

21. Щербак В. Сучасна українська майоліка. Київ : Наукова думка, 1974. 192 с.
22. Яків Падалка. Кераміка. Каталог виставки творів. Київ : Спілка художників України, 1990. 36 с.

References

1. Beketova, I. (2006). 100th anniversary of the master of artistic ceramics. *Kupola*, 3, 76–77 [in Ukrainian].
2. Valerii and Nadiia Protoriev. Series of publications of the National Museum of Decorative Art of Ukraine “Museum collections”. (2024). *Tvory* [in Ukrainian].
3. Herus, L. (2004). Ukrainian folk toy. *Institut narodoznavstva NAN Ukrainy* [in Ukrainian].
4. Danchenko, L. (1974). Folk ceramics of the Middle Dnieper region. *Mystetstvo* [in Ukrainian].
5. Dmytro Holovko. *Album*. (1978). *Mystetstvo* [in Ukrainian].
6. Ivashkiv, H. M. (2021). Ukrainian folk figurative ceramics of the 19th–20th centuries: plastics of decor and form, concept of images. Doctor’s thesis. *Institut narodoznavstva; Lvivska natsionalna akademiia mystetstv* [in Ukrainian].
7. Ivashkiv, H. (2019). Typology and artistic features of zoomorphic ceramic products of the 19th – early 21st centuries. *Narodoznavchi zoshyty*, 1(145), 236–252 [in Ukrainian].
8. Klymenko, O. (2002). Collection of Opishne ceramics in the collection of the State Museum of Ukrainian Folk Decorative Art. In *100 rokiv kolektsii Derzhavnoho muzeiu ukrainskoho narodnoho dekoratyvnoho mystetstva* (pp. 74–79). *ArtEk* [in Ukrainian].
9. Metka, L. (Ed.). (2024). Laureates of the Taras Shevchenko National Prize of Ukraine: Vasyl Omelianenko. *Ukr. Narodoznavstvo* [in Ukrainian].
10. Lashchuk, Yu. (1992). Folk art of the Ukrainian Polissia. *Kameniar* [in Ukrainian].
11. Lashchuk, Yu. P. (1970). Ceramics. In *Istoriia ukrainskoho mystetstva* (Vol. 4, Book 2, pp. 340–350). *Holovna red. ukr. rad. entsyklopedii* [in Ukrainian].
12. Naiden, O. (1999). Ukrainian folk toy. *ArtEk* [in Ukrainian].
13. Podilskyi peresmishnyk. Series of publications of the National Museum of Decorative Art of Ukraine “Museum collections” (issue 15). (2025). *NILAN-LTD* [in Ukrainian].
14. Prusevych, A. (1916). Pottery craft in Podilska province. In *Kustarnye promysly Podolskoi gubernii* (pp. 9–118). *Тypo-Lytohrafіia “S.V. Kulzhenko”* [in Russian].
15. Ryzhenko, Ya. (1930). Forms of pottery of Poltava region. *Naukovyi zbirnyk Kharkivskoi naukovo-doslidnoi katedry istorii ukrainskoi kultury*, 9(2), 22–42 [in Ukrainian].
16. Rusov, M. (1905). Pottery in the village of Oposhnia, in Poltava region. *Materialy do ukrainsko-ruskoi etnologii* (Vol. 6, pp. 41–59). *Vyd-nia Etnohr. Komisii* [in Ukrainian].
17. Serzhant, L. (2000). From craft to art. *Narodne mystetstvo*, 1–2, 30–31 [in Ukrainian].
18. Stankevych, M.Ye. (1992). Toys. In Ye.A. Antonovych, R.V. Zakharchuk-Chuhai, & M.Ye. Stankevych, *Dekoratyvno-prykładne mystetstvo* (pp. 227–233). *Svit* [in Ukrainian].
19. Fedir Hnidy. *Album*. (1980). *Mystetstvo* [in Ukrainian].
20. Chehusova, Z.A. (2002). Decorative art of Ukraine of the late 20th century. 200 names: album-catalogue. *Atlant UMC* [in Ukrainian].
21. Shcherbak, V. (1974). Modern Ukrainian majolica. *Naukova dumka* [in Ukrainian].
22. Yakiv Padalka. Ceramics. Exhibition catalogue of works. (1990). *Spilka khudozhnykiv Ukrainy* [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 04.03.2026
 Отримано після доопрацювання 06.04.2026
 Прийнято до друку 15.04.2026
 Опубліковано 26.05.2026